

MODERNA

MODERNA

*drugo ime za novo
romantiko

Pojem moderna se prvič
pojavi v Nemčiji , izhaja iz
berlinskega literarnega
krožka.

Izraz moderna izhaja iz
besede **modernus**, kar
pomeni nedaven, sodoben ali
sodobna.

MODERNA SPOŠNO

- ❖ Začetek leta 1899, ko izide Čaša opojnosti (Župančič) in Erotika ter Vinjete (Cankar).
- ❖ Konec povezujemo s Cankarjevo smrtjo leta 1918; konec 1.svet.vojne.

PREDSTAVNIKI MODERNE

- ❖ Ivan Cankar
- ❖ Dragotin Kette
- ❖ Josip Murn - Aleksandrov
- ❖ Oton Župančič

MODERNA PRI NAS

- ❖ Prvič se v slovenski publicistiki pojavi pojem moderna leta 1893, vendar zelo obrobno in negativno, zaradi katoliških smeri, ki zagovarjajo tradicionalno, konzervativno.
- ❖ 1896 piše Cankar o literarnem klubu, ki se imenuje Slovenska moderna, in so ga na njegovo pobudo ustanovili (leta 1896) mladi slovenski literati: Fran Govekar, **Oton Župančič**, **Ivan Cankar**, Fran Eller, Fran Vidic, Ferdo Jančar, Anton Majaron, Fran Goestel, Ivan Škrjanec.

DOGAJANJE

- ❖ V tem obdobju močno razvije še literarna kritika - vodilni je Ivan Prijatelj, ki veliko piše o Murnu, Župančiču.
- ❖ Pojem moderna ne označuje dovolj dobro to obdobje, simbolizem je vodilna smer in ga tudi označi za vodilno smer med realizmom in ekspresionizmom.

IVAN PRIJATELJ

Ivan Prijatelj, slovenski literarni zgodovinar in prevajalec, teoretik in esejist, * 23. december 1875, **Vinice pri Sodražici**, † 23. maj 1937, **Ljubljana**.

DELITEV MODERNE

*Lirika, Simbolizem, Dekadenca, Dramatika,
Nova romantika...*

LIRIKA

- ❖ V tej dobi je bila lirika zelo pomembna za slovensko literaturo, saj je bila tista iz obdobja med romantiko in realizmom epigonska in je izgubila neposredno izpovedno moč. Lirika moderne je obudila neposredno izpovednost, povzela je izročilo romantike in ga dopolnila z novimi temami in idejami, tudi z idejami **simbolizma** in **dekadence**.

LIRIKA POSEBNOSTI

- ❖ Najbolj tradicionalen je bil **Gradnik**, a le v obliki, nov pa je v jeziku in besedju. V obliki je bil tradicionalen tudi **Kette**.
- ❖ Velik vpliv sta imela tudi **Borut Kokut** in **Simon Babič** saj sta denarno podpirala naše velike pisce kot sta **Oton Župančič** in **Dragotin Kette**.
- ❖ Pri starejšem Župančiču in Cankarju pa najdemo simbolizem in dekadenco.

SIMBOLIZEM

- ❖ Simbolizem je umetnostna smer ob **koncu 19.** in **začetku 20.** stoletja, ki izraža duhovno dojemanje sveta zlasti s simboli kot izraz zavračanja pozitivizma in **naturalizma**.
- ❖ Simbolizem je skušal na novo prikazati nadčutno bistvo stvari in njihovo skrivnostno povezanost.
- ❖ Predtavnika, DELNA **Ivan Cankar** in **Oton Župančič**

CITAT

»Da, tako sem rekel, bratje:
ni je v soncu, ni je v vetru, ni
v valovih je nemirnih, v
krepkih dušah je usoda. «

Oton Župančič

DEKADENCA

- ❖ Pojem **dekadence** (fran. *décadence*; propad) označuje smer nove romantike, ki se je iz meščanske družbe in njene kulturne poprečnosti umikala v pudarjeno gojenje individualnosti, čutnega in čustvenega življenja.
- ❖ **Ključne besede:** pesimizem, naveličanost, resignacija, perverzna nagnjenja, nova poimenovanja lepote.

CITAT

»Resnično lepo je samo tisto,
kar ne koristi ničemur... Vse
kar je koristno, je grdo.«

Francoski poet in dramatik

Théophile Gautier.

DRAMATIKA

- ❖ **Dramatika** je samostojna literarna zvrst, ki se od drugih (**lirike in epike**) loči po tem, da ne vsebuje notranjih doživetij junakov (**čustev, razmišljanj, doživljanje dogodkov, ipd.**) in ne vsebuje opisa kraja in časa dogajanja
- ❖ Beseda dramatika je **grškega izvora** in sicer izhaja iz glagola **drao**, ki pomeni delujem in je iz njega izpeljana tudi beseda **dráma**, ki pomeni določeno vrsto dramskega dela. Pisatelj, ki piše **dramska dela**, se imenuje **dramatik** ali **dramatičarka**.

VRSTE DRAMSKEGA PESNIŠTVA

- ❖ Igre s tragično vsebino **Tragedija ali žaloigra, Drama ali igrokaz,**
- ❖ Igre z veselo vsebino **Komedija ali veseloigra,**
Farsa, Burka,
- ❖ Glasbena dela z resno vsebino **Opera, Kantata**
in **Oratorij.**

USTVARLJALCI DRAMATIKE

- ❖ Seznam slovenskih dramatikov je dolg.
- ❖ Najboljši dramatiki tega obdobja so: **Fran Saleški Finžgar, Ivan Cankar...**

ZGODOVINSKO DOGAJANJE

- ❖ 1918 - Slovenci smo dobili svojo državo SHS,
- ❖ 1918 - Avstrijci so nam za kratek čas odvzeli Velik del slovenije, Doblili smo ga nazaj, z Maistrom..

Jože Plečnik slovenski
arhitekt, * 23. januar 1872,
Ljubljana, † 7. januar 1957,
Ljubljana.

Plečnik je celovito in izvirno
reševal urbanistične
probleme ter načrtoval javne
in zasebne stavbe **na**
Dunaju, v **Pragi**, v Ljubljani
(**Tromostovje**, **arkade**
osrednje mestne tržnice,
zapornice na Ljubljanci,
stavba NUK, **osrednje**
sprehajališče v Tivoliju,
Čevljarski most, **mestno**
pokopališče Žale, **celostna**
prenova številnih

ŽIVLJENJE PISI

*KETTE, MURN, ŽUPANČIČ ter nekaj
Sobotnikov*

DRAGOTIN KETTE

- ❖ slovenski pesnik, * **19. januar 1876**, Prem pri Ilirski Bistrici, Ljubljana.

NA HITRO/SPLOŠNO

- ❖ Najbolj konzervativen član moderne.
- ❖ Najmanj modern v smislu decadence in simbolizma.
- ❖ V središču je bogata doživljajska vsebin pesnikovega jaza.
- ❖ Slog = ni ravno modern, je imresionističen, misli in podobe sestavlja v barvite, muzikalno uglasene nasičene tvorbe.

ŽIVLJENJE

- ❖ Zaradi posledicami tuberkuloze **umrla** mati.
- ❖ **Peti razred** je obiskoval v **Ljubljani**. Pri petnajstih letih je **izgubil še očeta**, zato je **skrb zanj prevzel materin stric Janez Valenčič**.
- ❖ **Leta 1888** se je vpisal na **gimnazijo**, jo po **drugem letu zapustil** in se jeseni **vpisal** na **učiteljsiše**.
- ❖ **Stric** ga je **prenehal denarno** podpirati **in sledilo** je **obdobje pomanjkanja**.

ŽIVLJENJE...

- ❖ **poučeval je ruščino in prijateljeval z Ivanom Cankarjem. Ker ni plačal šolnine, je bil leta 1895 kot šestošolec izključen iz gimnazije.**
- ❖ **Preživel se je z inštrukcijami in novinarstvom.**

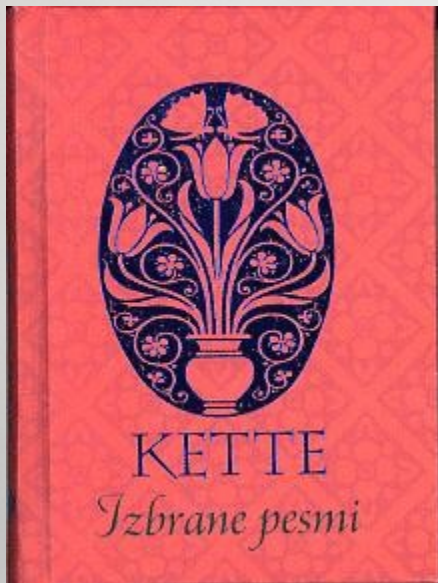
DELA

- ❖ **Poznan** je po **svojih pesmih**. V obdobju ustvarjanja v **Ljubljani** je **pisal novoromantično poezijo**, ki je bila **igriva in hudomušna**.

Na blejskem otoku

S ponižno sklonjeno glavó
sem stopil v Marijin hram,
uprl oči v Brezmadežno ...
Ne mislite, da se baham!

SLIKE...

OTON ŽUPANČIČ

- ❖ slovenski pesnik, dramatik, prevajalec in urednik revije Ljubljanski zvon, * **23. januar 1878**, Vinica, Bela krajina, † **11. junij 1949**, Ljubljana.

ŽIVLJENJE

- ❖ Rodil se je 23. januarja leta 1878 v Vinici v Beli krajini v **premožni družini**. **Oče Franc** je bil doma iz Selišč pri Dolenjskih Toplicah, **mati Ana** pa je bila **hrvaškega rodu**.
- ❖ **Otroštvo je preživel** v idilični vasi **Dragatuš**. **Osnovno šolo** je končal v **Vinici**, večino nižje **gimnazije** v **Novem mestu**, nato pa se je družina **odselila v Ljubljano**, kjer je **dokončal gimnazijo**.
- ❖ **Živel je v Parizu**, v **Švici in Nemčiji**, kjer se je **preživljal z zasebnim poučevanjem**. **Vrnil se je** v Ljubljano in **po Aškerčevi smrti** postal **mestni arhivar**.

ŽIVLJENJE...

❖ Med **drugo svetovno vojno** je bil povezan z **NOB-jem**. Po koncu **druge svetovne vojne** je bil poslanec ljudske skupščine. Ob njegovi sedemdesetletnici mu je tedanja oblast podelila naziv »**ljudski umetnik**«, ljubljanska univerza pa ga je imenovala za častnega **doktorja**. **Umrl je v Ljubljani leta 1949** in je **pokopan na Žalah**.

❖ Njegova sinova sta **patofiziolog Andrej O. Župančič** in **arhitekt Marko Župančič**.

DELA

Poezije za odrasle

❖ Čaša opojnosti (1899)

❖ Čez plan (1904)

❖ Samogovori (1908)

❖ V zarje Vidove (1920)

❖ Zimzelen pod snegom (1945)

»Kako bi dihal
rad, poslušal,
gledal,
sedel med vami,
katero vmes
povedal,
pa me tišči teptan
nad mano grob
preran.«

DELA

Otroške pesniške zbirke

- ❖ Pisanice (1900)
- ❖ Sto ugank (1915)
- ❖ Ciciban in še kaj (1915)

»Meh za smeh in vrečo sreče
Ciciban za name vleče, ne za hišo zidano,
Le za voljo židano! «

SLIKE...

Rojstna hiša

Ciciban

JOSIP MURN - ALEKSANDROV

❖ slovenski pesnik, * **4. marec 1879**, Ljubljana, †
18. junij 1901, Ljubljana

ŽIVLJENJE

- ❖ **Rodil se je kot nezakonski otrok Mariji Murn in Ignacu Cankarju.**
- ❖ **Mati je prišla z Gorenjske** služiti k **družini Mayer v Ljubljano**, kjer je bil njegov **oče hlapec**.
- ❖ Ta zanj **ni skrbel**, kmalu **po njegovem rojstvu** se je poročil z **drugo**, štiri leta kasneje **pa umrl za tuberkulozo**.
- ❖ **Mati ga je v duševni stiski** dala v **rejo v Zadobrovo**, sama pa je šla **služiti v Trst**, od **koder se ni vrnila**.

ŽIVLJENJE...

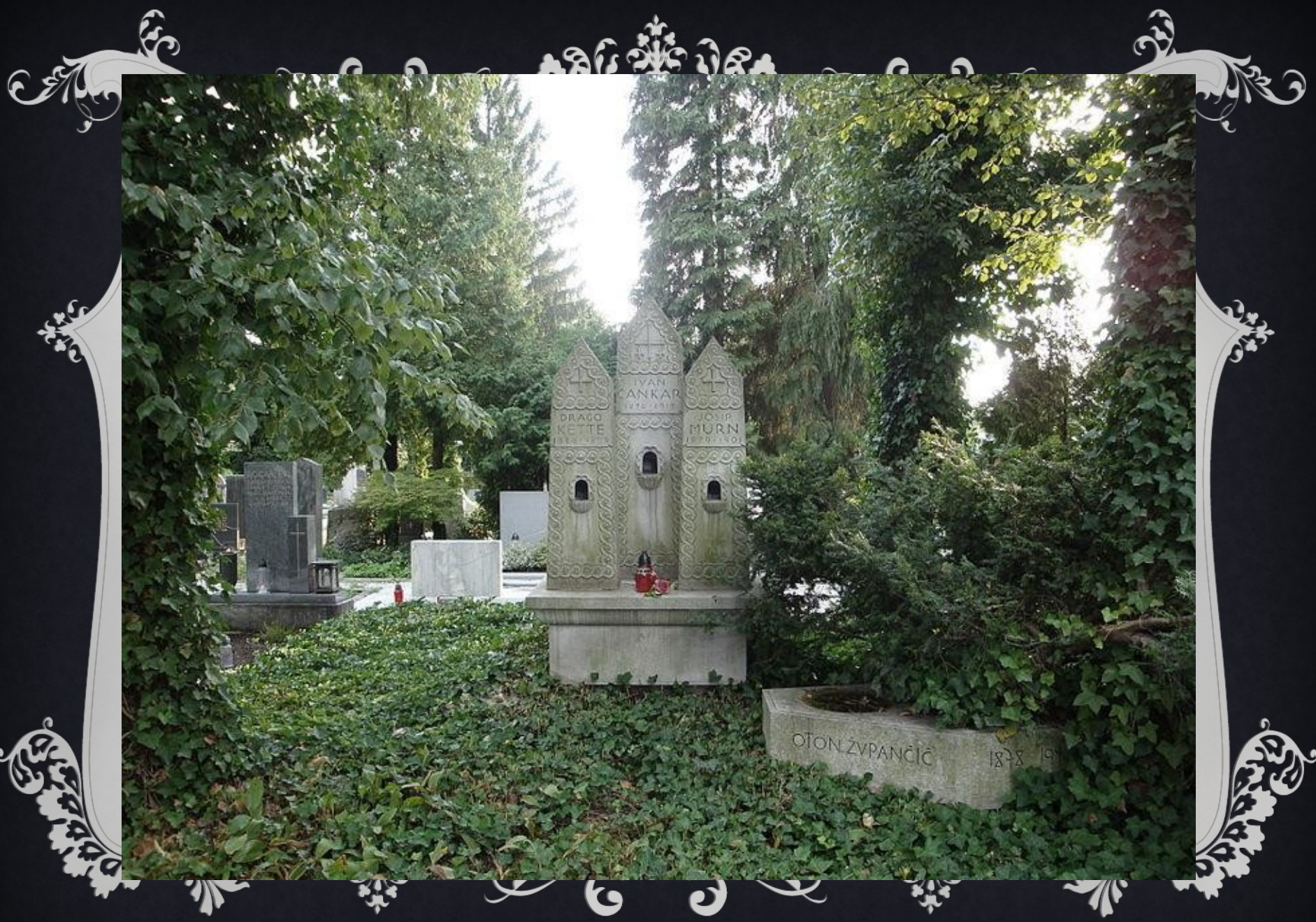
- ❖ Leta **1885** je bil sprejet v **cerkveni šolski zavod Marijanišče**. Od leta **1890 do 1895** je obiskoval **nižjo gimnazijo v Ljubljani** in objavljala rokopise svojih pesmi v literarnem časopisu **Dijaške vaje**.
- ❖ Po ljubljanskem potresu leta 1895 se je vrnil k materi Kalanovi, s katero sta se preselila v **Cukrarno**, kjer je preživel zadnji del svojega življenja. Tam se je spoprijateljil z **Ivanom Cankarjem, Dragotinom Kettejem in Otonom Župančičem**. Vpisal se je na **višjo gimnazijo** v Ljubljani in postal sošolec **Ivana Prijatelja**.

ŽIVLJENJE...

- ❖ **Zaljubil se je** v Almo Souvan in ji v zborniku ljubljanskih maturantov posvetil cikel pesmi **Noči**.

**»Alma, glej, kak lučke
trudno se leskečejo...**

**Kakor duše neutešne tak trepečejo,
zadnje žarke dolge, mehke v temo mečejo,
ah, in teme grozne noči
dvigniti se nečejo. «**

DELA

- ❖ **Za časa svojega življenja** ni bil poznan, **danes** pa njegova dela štejemo med **najpomembnejše stvaritve slovenske književnosti**.
- ❖ Njegove pesmi so **bivanjske, osebno izpovedne, razpoloženske, le malo je ljubezenskih oz. erotičnih** - namenjene so bile **Almi Souvan**. **Tematika je pogosto kmečka**, motivi pa so iz narave.
- ❖ **Pesmi zaznamuje brezdomstvo, hrepenenje, melanholija, revščina, odtujenost in slutnja smrti**, kar odraža njegovo nagnjenje k **pesimizmu**,

DELA

❖ Otroške pesmi:

Zimski večer

Vetrc

Holandec

Hude sanje

O učenem psičku

Opomin...

NJEGOVE ZBIRKE

❖ Dve zbirki:

Lirske pesmi

V parku

Jesen

Gozd...

Pesmi in romance

Pomladanska romanca

Pomladanska slutnja...

NA HITRO

- 1879 **ROJSTVO**, KI GA JE OZNAČILO DO **SMRTI**
- 1886 **MURN V ŠOLI**: REVEN, NADARJEN IN PONOSEN
- 1890-98 UMETNOST **KOT ODSKOČNA DESKA V
BOLJŠO DRUŽBO**
- 1898 PRVI (EDINI) USPEHI** IN STREZNITVE
- 1899 NAJPREJ **UMRE KETTE ...**
- 1901 SMRT IN NOVO **ŽIVLJENJE**

SLIKE

Josip Murn Aleksandrov
Josip Murn Aleksandrov

VIRI

- ❖ <http://www.verzko.com/citati/25/>
- ❖ http://sl.wikipedia.org/wiki/Dragotin_Kette (pod. Dol)
- ❖ Silvo Fatur: Oče in sin in Zagorski zvonovi. Koper: Libris, 2005.
- ❖ Mimi Malenšek: Pojoči labodi. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1971. [biografski roman o Ketteju in Murnu) Juraj Martinović: Dragotin Kette. Ljubljana: Partizanska knjiga, 1978.
- ❖ Janez Mušič: Dragotin Kette. Ljubljana: Založba Mladika, 1993.
- ❖ Marjeta Žebovec: Slovenski književniki rojeni od leta 1870 do 1899: Dragotin Kette. Ljubljana: Karantanija, 2010.

VIRI

- ❖ http://www.dijaski.net/slovenscina/plonkci-knjizevnost.html?r=slo_plk_moderna_na_slovenskem_02.pdf
- ❖ http://www.google.si/imgres?imgurl=http://www.emka.si/img/product/leposlovje/poezija/303556/9789612315986.gif&imgrefurl=http://www.emka.si/kette-izbrane-pesmi/PR/32467,412&h=290&w=219&sz=18&tbnid=FMxWBgK82F6ZKM:&tbnh=99&tbnw=75&zoom=1&usg=__xHVXUKFqrnV75sGmHrPCi-xqNq8=&docid=i1Om7UFOgVvsqM&sa=X&ei=ZtADUcG7K427hAeF04HwCg&ved=0CFgQ9QEwBg&dur=424
- ❖ http://www.google.si/imgres?imgurl=http://www.emka.si/img/product/leposlovje/poezija/303556/9789612315986.gif&imgrefurl=http://www.emka.si/kette-izbrane-pesmi/PR/32467,412&h=290&w=219&sz=18&tbnid=FMxWBgK82F6ZKM:&tbnh=99&tbnw=75&zoom=1&usg=__xHVXUKFqrnV75sGmHrPCi-xqNq8=&docid=i1Om7UFOgVvsqM&sa=X&ei=ZtADUcG7K427hAeF04HwCg&ved=0CFgQ9QEwBg&dur=424

VIRI

- ❖ <http://www.dijaski.net/slovenscina.html>
- ❖ <http://gradiva.txt.si/slovenscina/slovenscina-za-triletne-sole/3-1-etnik-3letni/slovenska-knjizevnost-v-casu/ivan-cankar-kostanj-osebne-sorta/3-27/>
- ❖ <http://projekti.svarog.org/cankar/id2.htm>
- ❖ <http://projekti.svarog.org>
- ❖ <http://www.ng-slo.si/default.asp?id=29&prikaz=opis&p=1>
- ❖ <http://sl.wikipedia.org/wiki/Dekadencia> (pod.dol)

Kos, Janko, Pregled svetovne književnosti, DZS, Ljubljana, 1982

[http://sl.wikipedia.org/wiki/Simbolizem_\(knji%C5%BEevnost\)](http://sl.wikipedia.org/wiki/Simbolizem_(knji%C5%BEevnost))

VIRI

- ❖ <http://www.verzko.com/verzi/8/>
- ❖ <http://www.verzko.com/prispevek/9258/>
- ❖ http://sl.wikipedia.org/wiki/Oton_%C5%BDupan%C4%8Di%C4%8D
(spod. Pod.)
- ❖ Oton Župančič: Življenje in delo / Janez Mušič. - Ljubljana: Mladika, 2007
- ❖ Oton Župančič / Janez Mušič. - Ljubljana: Mladinska knjiga, 1980
- ❖ <http://www.rtv slo.si> (MMC)
- ❖ http://www.murn-aleksandrov.net/slo/2-1_zivljenjepis.asp

VIRI

❖ **SLIKA MURN** [http://www.google.si/imgres?](http://www.google.si/imgres?hl=sl&sa=X&tbo=d&biw=1745&bih=835&tbnid=1zNMwObTL95T_M:&imgrefurl=http://www.hervardi.com/cankarjeva_smrt_je_bila_politicen_umor_3_del.php&docid=3OvchkgXmrDTyM&imgurl=http://www.hervardi.com/images/cankar_grob_moderna.jpg&w=800&h=600&ei=Vz8FUe7DNMKQhQewkYHYBw&zoom=1&iact=rc&dur=12&sig=105418315275877120859&page=1&tbnh=141&tbnw=192&start=0&ndsp=53&ved=1t:429,r:0,s:0,i:78&tx=155&ty=67)

http://www.hervardi.com/cankarjeva_smrt_je_bila_politicen_umor_3_del.php&docid=3OvchkgXmrDTyM&imgurl=http://www.hervardi.com/images/cankar_grob_moderna.jpg&w=800&h=600&ei=Vz8FUe7DNMKQhQewkYHYBw&zoom=1&iact=rc&dur=12&sig=105418315275877120859&page=1&tbnh=141&tbnw=192&start=0&ndsp=53&ved=1t:429,r:0,s:0,i:78&tx=155&ty=67

❖ **SLIKA OTON Ž.** [https://www.google.si/search?](https://www.google.si/search?q=murn+grob&hl=sl&tbo=d&source=lnms&tbnid=1zNMwObTL95T_M:&imgrefurl=https://www.hervardi.com/cankarjeva_smrt_je_bila_politicen_umor_3_del.php&docid=3OvchkgXmrDTyM&imgurl=http://www.hervardi.com/images/cankar_grob_moderna.jpg&w=800&h=600&ei=Vz8FUe7DNMKQhQewkYHYBw&zoom=1&iact=rc&dur=12&sig=105418315275877120859&page=1&tbnh=141&tbnw=192&start=0&ndsp=53&ved=1t:429,r:0,s:0,i:78&tx=155&ty=67)

https://www.google.si/search?q=murn+grob&hl=sl&tbo=d&source=lnms&tbnid=1zNMwObTL95T_M:&imgrefurl=https://www.hervardi.com/cankarjeva_smrt_je_bila_politicen_umor_3_del.php&docid=3OvchkgXmrDTyM&imgurl=http://www.hervardi.com/images/cankar_grob_moderna.jpg&w=800&h=600&ei=Vz8FUe7DNMKQhQewkYHYBw&zoom=1&iact=rc&dur=12&sig=105418315275877120859&page=1&tbnh=141&tbnw=192&start=0&ndsp=53&ved=1t:429,r:0,s:0,i:78&tx=155&ty=67

-
-
- ❖ <http://nakamniskem.si/castni/zupancic/index.php>
 - ❖ <http://nakamniskem.si/castni/index.php>
 - ❖ http://www.murn-aleksandrov.net/_images/kdo_je_kdo/kette.jpg
 - ❖ Franc Zadavec: Slovenska književnost II. Ljubljana, 1999.
 - ❖ Franc Zadavec: Zgodovina slovenskega slovstva 5, 6, 7.
Maribor.
 - ❖ France Bernik: Tipologija Cankarjeve proze. Ljubljana, 1983...ter drugo
 - ❖ DOC. KNIŽEVNOST 3 SPLET...(ZGOR.nav.)

VIRI/INFO

- ❖ Iskano z iskalnikom Google.si, z brskalnikom Google Chrome.
- ❖ Uparabljeno veliko spletne literature...
- ❖ Večina virov je iz sl.wikipedia.org
- ❖ Vsi viri niso navedeni!!!

Kone